

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Освітні, педагогічні науки

Спеціальність Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від “10” грудня 2024р.

Івано-Франківськ – 2024 рік

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Системний підхід у вищій освіті
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	½
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Синхронна комунікація відбувається згідно розкладу занять - стаціонарно або дистанційно – на платформі Zoom, вхід у яку є доступний у е-розкладі. Асинхронна комунікація здійснюється у впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу впродовж усього процесу вивчення дисципліни на https://d-learn.pnu.edu.ua/ Середа – 14.00-16.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є зміст системного підходу як визначальної методології в науці, зокрема в педагогіці; цілісні знання щодо інноваційних напрямків розвитку національної системи вищої освіти відповідно до нового закону «Про вищу освіту», а також системи основних закономірностей синергетики як різновидів прояву системності в творчому здійсненні педагогічного росту. Навчальна дисципліна є нормативною дисципліною для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», яка покликана готувати викладачів закладів вищої освіти до якісної та змістовної педагогічної діяльності з урахуванням не тільки</p> <p>Курс призначений для підготовки викладачів закладів вищої освіти до якісної та змістовної педагогічної діяльності відповідно до фахових спеціалізацій. Ця актуальність обумовлена: потребою суспільства у підготовці майбутніх фахівців з урахуванням не тільки спеціальної професійної підготовки, а й багатомірного простору всіх форм компетентностей; необхідністю надання в межах освітнього процесу ЗВО всеохоплюючих уявлень щодо цивілізаційного розвитку суспільства та людини; вимогами до діяльності викладача ЗВО на підставі універсальної методології викладання, що здійснюється на засадах цілісної парадигми; впровадженням у систему вищої освіти методології формування абстрактного мислення майбутніх фахівців, що обумовлює культивування здібностей трансформування та оновлення професіоналізму відповідно до швидких змін у науці та соціумі; відтворенням умов системної підготовки здобувачів вищої освіти для формування системного бачення завдань та цілей своєї діяльності відповідно до запитів сучасного суспільства.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Системний підхід у вищій освіті» є формування у майбутнього викладача закладу вищої освіти здатності до організації науково-педагогічної діяльності та виховної роботи зі студентами на засадах системного підходу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та або/інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Фахові компетентності

СК 1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК 9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН 5. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН 8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12

семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
---	----

самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
1	011 «Освітні, педагогічні науки»	1	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	Практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Етнопедагогічний контекст професійної підготовки студентів Етнопедагогічна компетентність фахівця у галузі освіти як запорука його професійної майстерності. Традиційність та інноваційність в етнопедагогічній підготовці викладача ЗВО. Етносоціальна структура регіону. Шляхи формування етнопедагогічної компетентності фахівців в освітньому процесі ЗВО.		2	2	8
Тема 2. Система: сутність, типи та характеристики Функціонування системи як єдиного цілого. Зв'язок як функціональна характеристика елемента. Зв'язки між елементами. Пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналіз та її систематизація. Використання сучасних цифрових технологій і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності..		2	2	8
Тема 3. Історія розвитку системних уявлень Системний розвиток освіти. Регіональні дослідження з історії розвитку системних уявлень. Історія, методологія, практика інноваційного розвитку регіональних освітніх систем. Методологічні орієнтири регіонального підходу до досліджень розвитку системних уявлень. Сучасна наука про складні системи. Етапи еволюції регіональних освітніх систем у контексті суспільних змін.		2	2	8
Тема 4. Властивості та особливості вищої освіти як складної системи Законодавство України про вищу освіту. Освіта як складний соціальний феномен і підсистема освітнього простору. Освітні та наукові програми на різних рівнях освіти. Сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності викладача ЗВО.		2	2	8
Тема 5. Сутність та зміст системної методології Системний підхід, його місце та роль у науковому пізнанні. Методологічні засади системного підходу та		2	2	8

<p>системного аналізу. Принципи системного підходу. Методологічні основи наукового дослідження Пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних науку у друкованих, електронних та інших джерелах, аналіз та її систематизація. Застосування системної методології по виявленню важливих педагогічних питань у Прикарпатському регіоні України. Використання сучасних цифрових технологій і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.</p>			
<p>Тема 6. Практичне застосування системного підходу у вищій освіті Системний підхід як інтегративний у вищій школі. Основи системного мислення у сучасній педагогічній науці. Системний підхід до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти. Системний підхід до організації науково-дослідної тасамостійної роботи студентів. Інваріанти системного підходу у вищій школі. Формування педагогічно доцільної партнерської міжособистісної взаємодії, здійснення ділової комунікації, ведення проблемно-тематичної дискусії.</p>	2	2	8
<p>Тема 7. Педагогічний процес як система Спрямованість вищої школи на підтримку сталості та цілісності системи. Проблема підтримки рівноваги системи. Об'єктивні передумови виникнення закону адаптації. Розробка, викладання та методика проведення освітніх курсів у закладах вищої освіти. Вільне спілкування державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності. Презентація наукових досліджень та інноваційних проєктів.</p>		2	6
<p>Тема 8. Освіта як система Універсальність системи освіти. Основні умови реалізації функцій освіти. Шляхи удосконалення освіти. Соціальні функції та соціальні принципи освіти. Організація освітнього процесу на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук. Управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.</p>		2	6
<p>Тема 9. Складові системи Поняття «підсистема», «ієрархічна система», «елемент», їх критерійна властивість. Уявлення про систему та її зв'язок із світоглядною позицією часу. Зв'язок підсистеми із системою. Створення відкритого освітньо-наукового середовища, сприятливого для здобувачів освіти та спрямованого на забезпечення результатів навчання.</p>		2	
Всього	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Накопичування балів під час вивчення дисципліни			

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів (взірець)
Лекція	0
Практичне заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне, творче завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	<p>Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-prozapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти в ідв ідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) 02 -07.45:2024 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (2024) Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів у вищій освіті Прикарпатського національного університету і м. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.). URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Додаткові бали	Здобувач вищої освіти може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів у

	вищої освіти Прикарпатського національного університету і м. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 в і д 19.05.2023 р.). URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

8. Рекомендована література

Основна

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навч.-метод. посіб. / Стинська В.В., Прокопів Л.М., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано–Франківськ, 2021. 430 С.
2. Бай І.Б., Максименко Н.Б., Салига Н.М. Системний підхід до процесу формування креативної компетентності майбутніх педагогів. «Актуальні питання гуманітарних наук»: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. Вип.40. С. 55-61.
3. Березюк О. С. Системний підхід до формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців у сучасному освітньому просторі. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. С. 193-209.
4. Білоус О. С. Системний підхід у формуванні творчої активності майбутнього педагога. Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2018. № 1(9). С. 227-232.
5. Дибкова Л. М. Системний підхід при проведенні оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ. Педагогічні науки. Випуск 122. 2014. С.34-42.
6. Дубасенюк О.А. Розвиток системних досліджень у науковому знанні : історія, досвід, перспективи. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 12-28.
7. Кайдалова Л.Г., Сабатовська І.С. Системний підхід у вищій школі : методичні рекомендації для магістрантів. Педагогіка вищої школи. Харків : НФаУ, 2013. 39 с.

Допоміжна

1. Княжева І.А. Системно-діяльнісний підхід до організації навчального процесу в умовах модернізації вищої освіти. Наука і освіта. 2019. № 7/8. С. 25 – 27.
2. Лісова С.В. Проблема забезпечення якості вищої освіти з позицій системного підходу. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 160-172.

3. Максименко Н., Салига Н. Системний підхід до процесу формування професійного іміджу майбутніх викладачів у закладах вищої освіти. Науковий журнал "Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. 2021.Вип.. 5, С.25-28.
4. Салига Н.М. Системний підхід у вищій школі: навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ, 2023. 102 с.
5. Салига Н.М. Особливості системного підходу до організації навчально-виховного процесу у вищій школі. Zbiór artykułów naukowych pedagogika. Osiągnięcia naukowe, Rozwój, Propozycj Warszawa (PL)29.09.2018-30.09.2016.С.30-34.конференция.com.ua/files/file/scientific_conference_57/57-3%20WARSZAWA%2031.09.2016.pdf
6. Салига Н.М. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця : навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано Франківськ, 2023. 121 с. <http://lib.pu.if.ua:8080/handle/123456789/16608>
7. Системний підхід у вищій школі : навч. посіб. / автори-упоряд. Кочубей Т. Д. , Іващенко К.В. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 131 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. ULR: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php.
2. Електронна бібліотека з педагогіки. ULR : <http://nenaidesh.ru/>.
3. Педагогічна бібліотека. ULR : <http://pedlib.ru/>.
4. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. ULR: <http://www.dnpb.gov.ua/>.
5. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека : <http://www.lonpb.com.ua/>.
6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. ULR: <http://nbuv.gov.ua/>
- 7.Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. : <http://nbuv.gov.ua>.
8. Офіційний сайт студентської електронної бібліотеки «ЧИТАЛКА» : <http://chitalka.info>.
9. Офіційний сайт онлайн-бібліотеки освітньої та наукової літератури: <https://eduknigi.com>.
10. Сайт безкоштовних електронних підручників онлайн. : <https://pidru4niki.com>

Викладач:

Н.М.Салига